Adelbert von Chamisso (30 stycznia 1781 w Châlons-en-Champagne we Francji - 21 sierpnia 1838 roku w Berlinie)

Ten niemiecki liryk z Châlons-en-Champagne

życie miał przedziwne, jak nikt, bez dwóch zdań,

w pogoni za cieniem

okrążając Ziemię,

wykarmiał się przy stołach bogatych pań.

(ebs)

Adelbert von Chamisso (ur. 30 stycznia 1781 na zamku Boncourt w Châlons-en-Champagne we Francji, zm. 21 sierpnia 1838 roku w Berlinie) - niemiecki poeta, przyrodnik i podróżnik. Wolnomularz.

Urodził się 30 stycznia 1781 jako Louis Charles Adélaïde de Chamisso de Boncourt na zamku Boncourt w Châlons-en-Champagne we Francji. Dzieciństwo spędził w rodzinnym zamku, skąd rodzina de Chamisso musiała uciekać przed rewolucjonistami w 1790. Uciekli najpierw do Belgii i Holandii, a następnie do Niemiec - przez Düsseldorf, Würzburg i Bayreuth do Berlina. Tak stał się Ludolfem Karlem Adelbertem von Chamisso.

W 1796 królowa Luiza Pruska przyjęła von Chamisso na służbę jako giermka. W latach 1798-1807 von Chamisso służył w armii pruskiej, w 1801 roku uzyskał stopień lejtnanta. W 1801 rodzice von Chamisso powrócili do Francji, a on sam pozostał na emigracji.

Rozpoczął studiowanie filozofii i literatury niemieckiej. W 1803/1804 von Chamisso współzałożył wraz z Varnhagen von Ense romantyczną grupę literacką - Nordsternbund. Jego pierwsze próby poetyckie odzwierciedlały przeżycia osobiste i spekulacje filozoficzne. Pozostawał pod wpływem pracy Immanuela Kanta "Krytyka czystego rozumu". W bajce "Adelberts Fabel" podjął temat wolnej woli. W ocalałym fragmencie księgi ludowej "Fortunati Glückssäckel und Wunschhütlein" połączył elementy tragiczne z komicznymi. Stylistycznie wzorował się na dziele Ludwiga Tiecka (1773-1853) "Kaiser Octavianus".

Następnie von Chamisso przebywał we Francji, potem ponownie w Berlinie. Niemiecka pisarka Helmina von Chézy (1783-1856) wprowadziła go do kręgu intelektualistów prowadzonego przez powieściopisarkę Madame de Staël (1766-1817). Madame de Staël zaprosiła von Chamisso latem 1810 do swoich zamków Chaumont i Fossé, gdzie von Chamisso zaczął interesować się botaniką w reakcji na list francuskiego przyrodnika Louisa de La Foye (1781-1847). Von Chamisso podjął studia przyrodnicze w Berlinie, które musiał przerwać w 1813 z powodu wojny z

Francją. Wówczas powstało jego najsłynniejsze dzieło poetyckie - "Przedziwna historia Piotra Schlemihla" ("Peter Schlemihls wundersame Geschichte") o człowieku, który nie ma cienia.

Po wojnie von Chamisso powrócił do studiów botanicznych, które ponownie przerwał, by wziąć udział w wyprawie badawczej dookoła świata pod dowództwem Otto Kotzebue (1788-1846). Podczas wyprawy w latach 1815-1818, odkrył wraz z Johannem Friedrichem von Eschscholtzem (1793-1831) cykl przemiany pokoleń sprzągli, dostarczając pierwszego w historii pewnego dowodu przemiany pokoleń u zwierząt. Uznanie zdobyły również jego prace na temat powstawania rafy koralowej. Wyprawę opisał w pamiętniku "Beschreibung einer Reise um die Welt" ("Opisanie podróży dookoła świata").

Po powrocie, przez kolejne 17 lat, razem z Diederichem Franzem Leonhardem von Schlechtendal (1794-1866) opisywał przywiezione okazy botaniczne i zoologiczne. W 1819 objął stanowisko dyrektora herbarium i ogrodu botanicznego w Schönebergu. Napisał podręcznik do nauki botanik.

Zmarł 21 sierpnia 1838 roku w Berlinie.

* * *

Publikacje (wg *Neue Deutsche Biographie*):

pierwsze artykuły w Berliner Musenalmanach, 1804-06

Adelberts Fabel, 1807

Peter Schlemihls wundersame Geschichte, 1814

Gedichte, 1831

Fortunati Glückseckel und Wunschhütlein, 1895

Peter Schlemiels Schicksale, 1922

De Salpa, 1819

Bemerkungen und Ansichten auf einer Entdeckungsreise, 1821

Übersicht der nutzbarsten und der schädlichsten Gewächse, welche wild oder angebaut in Norddeutschland vorkommen, 1827

Reise um die Welt, 1836

Über die hawaiische Sprache, 1837

Werke, 1836

Nazwiskiem Chamisso nazwano podczas pierwszej wyprawy Kotzebue dookoła świata, jedną z wysp w Cieśninie Beringa. Na cześć Chamisso został nazwany przez jego przyjaciela, entomologa na statku *Rurik,* Johanna Friedricha von Eschscholtz, rodzaj roślin Camissonia z rodziny wiesiołkowatych. Chamisso z kolei zrewanżował się nadaniem nazwy innej roślinie na cześć Eschsoltza - rodzajowi pozłotka z rodziny makowatych nadając mu nazwę naukową Eschscholtzia.

W 1991 roku nazwano jego nazwiskiem planetoidę z grupy pasa głównego asteroid - (24711) Chamisso.

* * *

https://www.youtube.com/watch?v=jmYF6tkXSBc

Miłość w życiu kobiety

Odkąd go ujrzałam,
Błądzę niczym ślepce:
Jego tylko widzę,
Jego imię szepcę.
Jak we śnie na jawie
Obraz noszę w oku,

Jasno się wyłania
Z najgłębszego mroku.
Widzenia bez barwy
Dokoła się kręcą,
Moich sióstr zabawy
Zgoła mnie nie nęcą.
Wolę raczej płakać
Cicho w swej izdebce.

Odkąd go ujrzałam,
Chodzę niczym ślepce.

(tł. Jerzy Litwiniuk)